Asiantaeth Trwyddedu Gyrwyr a Cherbydau

INF52W

Cerbydau mawr y gallwch chi eu gyrru gan ddefnyddio eich trwydded car, lori neu fws

Am ragor o wybodaeth ewch i **www.gov.uk/browse/driving**

CUSTOMER SERVICE EXCELLENCE
RHAGORIAETH MEWN GWASANAETH I GWSMERIAID
CSE
INVESTORS IN PEOPLE
We invest in people Gold
Rydym yn buddsoddi mewn pobl Aur

INF52W
11/22

Cynnwys

Taflenni gwybodaeth 2
Cerbydau nwyddau y gellir eu gyrru ar drwydded car lawn (categori B) 3
Bysiau y gellir eu gyrru ar drwydded car lawn (categori B)... 4
Oedrannau ieuengaf 5
Disgrifiadau o gategorïau cerbydau cyn 19 Ionawr 2013 6
Disgrifiadau o gategorïau cerbydau ar 19 Ionawr 2013 neu ar ôl hynny 8
Sut y bydd cerbydau'n cael eu dosbarthu? 10

Darllenwch y daflen hon yn ofalus.

Mae'n esbonio y gallwch yrru cerbydau mawr neu fysiau gan ddefnyddio eich trwydded yrru lori neu gar.

Rhaid i bob gyrrwr proffesiynol bws, coets a lori fod â Thystysgrif Cymhwysedd Proffesiynol Gyrrwr (CPC Gyrrwr) yn ogystal â thrwydded yrru alwedigaethol. Am ragor o gyngor cysylltwch â'r Asiantaeth Safonau Gyrwyr a Cherbydau (DVSA) ar 0300 200 1122 neu ebostiwch drivercpc@dvsa.gov.uk

Gwybodaeth bellach

Am wybodaeth ar:

- yrru ym Mhrydain Fawr ar drwydded a gyhoeddwyd y tu allan i Brydain Fawr ewch i www.gov.uk/driving-nongb-licence
- yrru bws mini ewch i www.gov.uk/driving-a-minibus
- drwydded ôl-gerbydau a gofynion oedran www.gov.uk/towing-rules

Gallwch hefyd archebu taflenni gwybodaeth:

- ar-lein https:/www.gov.uk/dvlaforms
- drwy ffonio 0300 790 6801 neu 0300 790 6819 am y llinell uniongyrchol Gymraeg

Cerbydau nwyddau y gellir eu gyrru ar drwydded car lawn (categori B)

Gallwch yrru unrhyw un o'r cerbydau mawr canlynol, y gelwir hwy yn gerbydau nwyddau 'wedi'u heithrio'.

- cerbydau nwyddau a yrrir gan stêm, (er enghraifft, cerbydau mawr gydag injan sy'n llosgi glo neu goed)
- unrhyw gerbydau adeiladu ffyrdd sy'n cael eu defnyddio neu'n cael eu cadw ar y ffordd er mwyn cludo peiriannau adeiladu ffyrdd sydd wedi eu cysylltu iddynt (gyda neu heb ddeunyddiau a ddefnyddir gyda'r peiriannau hynny)
- unrhyw offer peirianneg (cerbydau sydd wedi'u cynllunio neu eu hadeiladu ar gyfer gwaith peirianneg), ac eithrio craeniau symudol
- tryc gwaith a gynlluniwyd i'w defnyddio ar eiddo preifat neu yn yr ardal gyfagos o amgylch iddo (er enghraifft, tryciau, dadlwythwyr a wagenni forch godi)
- tractorau diwydiannol (tractorau a ddefnyddir yn bennaf ar gyfer gwaith cludo oddi ar ffyrdd cyhoeddus) yn pwyso ddim mwy na 7370cg gyda llwyth, ac wedi'u cynllunio i deithio ddim cyflymach nag 20mya
- cerbydau modur amaethyddol a ddefnyddir oddi ar y ffordd a ddim yn dractorau, (er enghraifft, chwistrellwyr cnydau a chombeiniau)
- peiriannau cloddio (cerbydau gyda bwcedi neu rawiau cloddio) sydd yn teithio ar ffyrdd cyhoeddus i fynd yn ôl ac ymlaen o safleoedd gwaith yn unig lle defnyddir hwy ar gyfer gwaith cloddio neu rofio
- cerbydau nwyddau:
  - a ddefnyddir ar ffyrdd cyhoeddus yn unig i symud rhwng tir sy'n eiddo i'r person sy'n cadw'r cerbyd, a
  - sydd ddim yn teithio yn bellach na chyfanswm o 9.7 cilomedr ar ffyrdd cyhoeddus yn ystod unrhyw wythnos (o hanner nos ar ddydd Sadwrn hyd hanner nos y Sadwrn canlynol)
- cerbydau nwyddau, ar wahân i gerbydau modur amaethyddol:
  - a ddefnyddir yn unig ar gyfer dibenion amaethyddol, garddwriaethol neu goedwigaeth
  - sydd ond yn cael eu defnyddio ar ffyrdd yn unig i symud rhwng tir a berchnogir neu a ddefnyddir gan geidwad y cerbyd
  - ddim yn teithio'n bellach na 1.5 cilomedr ar ffyrdd ar y tro
- cerbydau nwyddau na chânt eu defnyddio i unrhyw ddiben ond symud badau achub ac offer angenrheidiol y badau achub
- cerbydau nwyddau a gynhyrchwyd cyn 1 Ionawr 1960, cyn belled â'u bod heb lwyth nac yn tynnu ôl-gerbyd â llwyth arno
- cerbydau nwyddau cymalog sy'n pwyso llai na 3.05 tunnell heb lwyth

- cerbydau nwyddau a ddefnyddir gan lu arfog neu bencadlys ar ymweliad â'r wlad (fel y nodir yng Ngorchymyn Lluoedd a Phencadlysoedd Rhyngwladol Ar Ymweliad Gweithredu Cyfreithiol 1965(a))
- cerbydau nwyddau a yrrir gan swyddog o'r heddlu i ddiben:
  - atal y cerbyd rhag bod yn rhwystr i ddefnyddwyr eraill neu aelodau eraill o'r cyhoedd
  - diogelu bywyd neu eiddo (gan gynnwys y cerbyd a'i lwyth) neu i ddibenion tebyg
- cerbydau nwyddau sydd â chyfarpar wedi'i gynllunio ar gyfer codi cerbydau sydd wedi torri lawr neu'n anabl (un na ellir ei yrru) yn rhannol o'r llawr a'i dynnu, cyn belled â bydd y cerbydau nwyddau:
  - ond yn cael eu defnyddio i ddelio â cherbydau sydd wedi torri i lawr neu'n anabl
  - ddim yn cael eu defnyddio i gludo unrhyw nwyddau ar wahân i gerbydau sydd wedi torri i lawr neu'n anabl ac eitemau sydd eu hangen i ddelio â cherbydau sydd wedi torri lawr neu'n anabl sydd wedi torri i lawr
  - ddim yn pwyso mwy na 3.05 tunnell heb lwyth
- cerbydau prosiect symudol sydd ag Uchafswm Màs Awdurdodedig (MAM) o fwy na 3.5 tunnell, sydd â phwrpas bennaf pan yn sefydlog fel offer chwarae, addysgol neu gyfleuster hyfforddi ac yn cario:
  - yn bennaf nwyddau neu fyrdwn yn cynnwys offer at ddibenion addysgol neu hamdden ag eitemau y byddai'n rhaid eu cael mewn cysylltiad ag offer o'r fath
  - nwyddau sydd eu hangen at ddiben hysbysu neu arddangosfa

Mae'n rhaid i'r cerbyd gael ei adeiladu neu eu haddasu i gludo dim mwy nag 8 person yn ogystal â'r gyrrwr.

Rhaid i yrwyr fod yn 21 oed ac wedi bod â thrwydded categori B am o leiaf 2 flynedd. Dim ond ar ran sefydliad anfasnachol y gellir gyrru cerbyd prosiect symudol. Os ydych yn pasio eich prawf gyrru car (category B) cyn 1 Ionawr 1997, efallai y gallwch yrru cerbyd yn fasnachol.

Bysiau y gellir eu gyrru ar drwydded lawn car (categori B)

Gallwch yrru unrhyw un o'r cerbydau canlynol a elwir yn gerbydau cario 'teithwyr wedi'u heithrio':

- bws sydd dros 30 mlwydd oed cyn y dyddiad y caiff ei yrru, a ddim yn cael ei ddefnyddio ar gyfer dibenion busnes nac i gludo mwy nag 8 o deithwyr

- bws mini â hyd at 16 o seddi i deithwyr, cyn belled â:
  - bod y cerbyd yn cael ei ddefnyddio ar gyfer dibenion cymdeithasol gan sefydliad anfasnachol ond ddim er eich budd nac am dâl (hynny yw, nid i wneud elw)
  - bod y gyrrwr yn 21 oed o leiaf
  - bod y gyrrwr wedi dal trwydded car (categori B) am o leiaf 2 flynedd
  - bod y gyrrwr wedi gwirfoddoli i yrru
  - nad yw cyfanswm pwysau'r bws mini gan gynnwys teithwyr yn fwy na 3.5 tunnell - ynghyd â 750cg o gyfarpar ar gyfer teithwyr anabl, er enghraifft ramp cadair olwyn (gweler y nodyn isod)
  - bod y gyrrwr yn gallu bodloni'r safonau iechyd ar gyfer gyrru bws mini (categori D1) os ydyw dros 70 oed

Craeniau Symudol

Ers 1 Ionawr 1999, mae angen trwydded yrru Categori C1 i yrru craen symudol sy'n pwyso rhwng 3.5 tunnell a 7.5 tunnell, a chategori C os bydd y craen yn pwyso dros 7.5 tunnell.

Cerbyd adfer bysiau

Mae cerbyd adfer bysiau (heb fod yn gerbyd nwyddau cymalog) yn gerbyd:

- sydd â phwysau heb lwyth o fwy na 10.2 tunnell
- sy'n cael ei yrru gan ddaliwr hawl category C a thrwydded gweithredwr, ac
- sy'n cael ei ddefnyddio at ddiben o fynd i, neu ddychwelyd o leoliad lle bydd cymorth yn cael ei roi neu wedi'i roi i fws sydd wedi'i difrodi neu wedi torri i lawr, neu am geisio trwsio neu symud bws sydd wedi torri i lawr, neu symud cerbyd sydd wedi'i ddifrodi.

Eithriad: Gallwch yrru cerbydau adfer bysiau gyda hawl llawn categori D ond mae rhaid cadw at y gofyniad llawn a restrir uchod.

Oedrannau ieuengaf

Mae'r oedran ieuengaf ar gyfer gyrru cerbyd nwyddau sydd wedi'i eithrio yn dibynnu ar bwysau'r cerbyd hwnnw.

Mae'r oedran ieuengaf ar gyfer gyrru nwyddau sydd wedi'i eithrio a cherbydau sy'n cludo teithwyr yn dibynnu ar y math o gerbyd sydd yn cael ei gyrru. Dilynwch y tabl a'r nodiadau sy'n dilyn.

Disgrifiadau o gategorïau cerbydau cyn 19 Ionawr 2013

Categori	Disgrifiad	Oedran ieuengaf	Nodiadau perthnasol
B	**Ceir** Cerbydau modur sydd â MAM o hyd at 3,500kg, dim mwy nag 8 o seddi teithwyr gyda neu heb ôl-gerbyd yn pwyso hyd at 750kg. Fel categori B ond gydag ôl-gerbyd sy'n pwyso mwy na 750kg, ni all cyfanswm pwysau'r cerbyd a'r ôl-gerbyd gyda'i gilydd fod yn fwy na 3,500kg.	**17**	**Nodiadau 1 a 6**
C1	**Cerbydau maint canolig** Cerbydau yn pwyso rhwng 3,500kg a 7,500kg, gyda neu heb ôl-gerbyd yn pwyso hyd at 750kg.	**18**	**Nodyn 5**
C	**Cerbydau nwyddau mawr** Cerbydau dros 3,500kg gydag ôl-gerbyd yn pwyso hyd at 750kg.	**21**	**Nodyn 2**
D1	**Bysiau mini** Cerbydau sydd â 9 i 16 o seddi i deithwyr, gyda neu heb ôl-gerbyd yn pwyso hyd at 750kg.	**21**	**Nodyn 3 a 5**
D	**Bysiau** Unrhyw fws sydd â mwy nag 8 sedd i deithwyr, gydag ôl-gerbyd hyd at 750kg.	**21**	**Nodyn 3 a 4**

Mae pob pwysau a ddyfynnwyd ar gyfer y cerbydau perthnasol yn ymwneud ag 'Uchafswm Mass Awdurdodedig' (MAM). Dyma gyfanswm pwysau'r cerbyd pan yn 'llwythog' (llwytho).

Nodyn 1

Yn 16 oed os ydych yn cael elfen symudedd y Taliad Annibynnol Personol (PIP) neu'r Taliad Anabledd Oedolion (ADP) ar y gyfradd uwch, elfen symudedd y Taliad Anabledd Plant (CDP) ar y gyfradd uwch neu wedi gwneud cais am PIP ar ôl derbyn elfen symudedd y Lwfans Byw i'r Anabl (DLA) ar y gyfradd uwch. Os bydd eich amgylchiadau'n newid tra byddwch yn 16 oed a'ch bod yn colli eich budd-dal cymwys neu os caiff ei ailasesu a'i ddyfarnu ar gyfradd is, mae'n ofynnol i chi hysbysu'r DVLA, gan y gallai hyn effeithio ar eich hawl i yrru.

Nodyn 2

Gallwch yrru pan yn 17 os ydych yn aelod o'r lluoedd arfog.
Gallwch yrru pan yn 18 os:

- ydych wedi pasio eich prawf gyrru a Chymhwyster Cychwynnol CPC i Yrwyr
- ydych yn dysgu gyrru neu'n sefyll prawf gyrru ar gyfer y categori hwn neu Gymhwyster Cychwynnol CPC i Yrwyr
- ydych yn dilyn cwrs hyfforddiant galwedigaethol cenedlaethol i gael Cymhwyster Cychwynnol CPC i Yrwyr
- cawsoch eich trwydded yrru cyn 10 Medi 2009 (os hynny rhaid i chi ddilyn hyfforddiant cyfnodol CPC o fewn pum mlynedd ar ôl y dyddiad y cawsoch eich trwydded yrru).

Nodyn 3

Gallwch yrru pan yn 17 os ydych yn aelod o'r lluoedd arfog.

Gallwch yrru y cerbydau hyn pan yn 18 os yw un o'r canlynol yn addas:

- rydych yn dysgu gyrru neu'n sefyll prawf gyrru PCV neu ar gyfer y Cymhwyster Cychwynnol CPC i Yrwyr
- ar ôl pasio prawf PCV a'r Cymhwyster Cychwynnol CPC, gallwch yrru o dan unrhyw un o'r amodau sy'n dilyn:
    - yn gyrru ar wasanaeth rheolaidd lle nad yw'r daith yn hwy na 50 cilomedr
    - ddim yn cludo teithwyr
    - yn gyrru cerbyd o ddosbarth a gynhwysir yn is-gategori D1
- ar ôl pasio prawf PCV cyn 10 Medi 2008 a tra yn gyrru, dan drwydded gweithredwr bws, neu drwydded bws mini neu drwydded bws cymunedol ac unrhyw un o'r amodau canlynol:
    - yn gyrru ar wasanaeth rheolaidd lle nad yw'r daith yn hwy na 50 cilomedr
    - ddim yn cludo teithwyr
    - yn gyrru cerbyd o ddosbarth a gynhwysir yn is-gategori D1

Gallwch yrru pan yn 20 os ydych wedi pasio eich prawf gyrru PCV a Chymhwyster Cychwynnol CPC i Yrwyr.

Am gyngor pellach cysylltwch â'r Asiantaeth Safonau Gyrwyr a Cherbydau ar 0300 200 1122 neu anfonwch e-bost at drivercpc@dsa.gov.uk

Nodyn 4

Bydd angen hawl categori D arnoch i yrru bws cymalog (er enghraifft 'bendibus').

Nodyn 5

Os llwyddoch i basio'ch prawf ar gyfer categori B neu B awtomatig cyn 1 Ionawr 1997, bydd eich trwydded eisoes yn dangos hawliau C1, C1E (8.25 tunnell), D1 a D1E (ddim er eich budd nac am dâl).

Nodyn 6

Mae eithriad yn bodoli ar gyfer y deiliaid categori B i yrru beiciau tair olwyn modur mawr yng nghategori A ar yr amod eu bod dros 21 oed.

Disgrifiadau o gategorïau cerbydau ar 19 Ionawr 2013 neu ar ôl hynny

Categori	Disgrifiad	Oedran ieuengaf	Nodiadau perthnasol
B	**Ceir** Cerbydau modur gyda MAM heb fod yn fwy na 3500kg, a gynlluniwyd ac a adeiladwyd i gludo dim mwy nag wyth o deithwyr yn ogystal â'r gyrrwr gydag ôl-gerbyd hyd at 750kg. Fel categori B ond gydag ôl-gerbyd sy'n pwyso mwy na 750cg, ni all cyfanswm pwysau'r cerbyd a'r ôl-gerbyd gyda'i gilydd fod yn fwy na 3,500kg.	17	Gweler nodiadau 1 a 6
C1	**Cerbydau maint canolig** Cerbydau rhwng 3500kg a 7500kg, a gynlluniwyd ac a adeiladwyd i gludo dim mwy nag wyth o deithwyr yn ogystal â'r gyrrwr, gydag ôl-gerbyd hyd at 750kg.	18	Gweler nodyn 5
C	**Cerbydau nwyddau mawr** Cerbydau dros 3500kg gydag ôl-gerbyd hyd at 750kg, a gynlluniwyd ac a adeiladwyd i gludo dim mwy nag wyth o deithwyr yn ogystal â'r gyrrwr.	21	Gweler nodyn 2
D1	**Bysiau mini** Cerbydau heb fwy nag 16 o seddi teithwyr yn ogystal â'r gyrrwr a gydag uchafswm hyd o ddim mwy nag wyth metr gydag ôl-gerbyd hyd at 750cg	21	Gweler nodiadau 3 a 5
D	**Bysiau** Unrhyw fws a gynlluniwyd ac a adeiladwyd i gludo mwy nag wyth o deithwyr yn ogystal â'r gyrrwr, gydag ôl-gerbyd hyd at 750kg.	24	Gweler nodiadau 3 a 4

MAM – Uchafswm Màs Awdurdodedig

Mae pob pwysau a ddyfynnwyd ar gyfer y cerbydau perthnasol yn ymwneud ag 'Uchafswm Mass Awdurdodedig' (MAM). Dyma gyfanswm pwysau'r cerbyd pan yn 'llwythog' (llwytho). Gwelwch y nodyn am mam ar dudalen 6.

Nodyn 1

Yn 16 oed os ydych yn cael elfen symudedd y Taliad Annibynnol Personol (PIP) neu'r Taliad Anabledd Oedolion (ADP) ar y gyfradd uwch, elfen symudedd y Taliad Anabledd Plant (CDP) ar y gyfradd uwch neu wedi gwneud cais am PIP

ar ôl derbyn elfen symudedd y Lwfans Byw i'r Anabl (DLA) ar y gyfradd uwch. Os bydd eich amgylchiadau'n newid tra byddwch yn 16 oed a'ch bod yn colli eich budd-dal cymwys neu os caiff ei ailasesu a'i ddyfarnu ar gyfradd is, mae'n ofynnol i chi hysbysu'r DVLA, gan y gallai hyn effeithio ar eich hawl i yrru.

Nodyn 2

Gallwch yrru pan yn 17 oed os ydych yn aelod o'r lluoedd arfog. Gallwch yrru pan yn 18 oed os:

- rydych wedi pasio eich prawf gyrru a Chymhwyster Cychwynnol CPC i Yrwyr
- rydych yn dysgu gyrru neu'n sefyll prawf gyrru ar gyfer y categori hwn neu Gymhwyster Cychwynnol CPC i Yrwyr
- rydych yn dilyn cwrs hyfforddiant galwedigaethol cenedlaethol i gael Cymhwyster Cychwynnol CPC i Yrwyr
- cawsoch eich trwydded yrru cyn 10 Medi 2009, rhaid i chi ddilyn hyfforddiant cyfnodol CPC i yrwyr o fewn 5 mlynedd o'r dyddiad hwn

Nodyn 3

Gallwch yrru pan yn 17 oed os ydych yn aelod o'r lluoedd arfog.

Gallwch yrru'r cerbydau hyn pan yn 18 oed os yw un o'r canlynol yn gymwys:

- rydych yn dysgu gyrru neu'n sefyll prawf gyrru PCV neu ar gyfer y Cymhwyster Cychwynnol CPC i Yrwyr.
- rydych yn pasio prawf gyrru PCV a'r Cymhwyster Cychwynnol CPC i Yrwyr, gallwch yrru o dan unrhyw un o'r amodau canlynol:
  - yn gyrru ar wasanaeth rheolaidd lle nad yw'r daith yn hwy na 50km
  - nad ydych yn cludo teithwyr
  - yn gyrru cerbyd o ddosbarth a gynhwysir yn is-gategori D1
- os gwnaethoch chi basio eich prawf PCV cyn 10 Medi 2008 ac yn gyrru o dan drwydded gweithredwr bws, neu drwydded bws mini neu drwydded bws cymunedol ac unrhyw un o'r amodau canlynol:
  - yn gyrru ar wasanaeth rheolaidd lle nad yw'r daith yn hwy na 50km
  - ddim yn cludo teithwyr
  - yn gyrru cerbyd o ddosbarth a gynhwysir yn is-gategori D1.

Gallwch yrru pan yn 20 oed os ydych wedi pasio eich prawf gyrru PCV a Chymhwyster Cychwynnol CPC i Yrwyr.

Am gyngor pellach, cysylltwch â DVSA drwy ffonio 0300 200 1122 neu ebostio drivercpc@dvsa.gov.uk

Gallwch yrru pan yn 21 am gategorïau D a DE os:

- mae'r cerbyd yn cael ei ddefnyddio gan y frigâd dan neu am gadw trefn gyhoeddus
- mae'r cerbyd yn cael profion ffordd er mwyn trwsio neu am bwrpas cynnal a chadw, neu
- oedd hawl gennych i yrru cerbyd cyn 19 Ionawr 2013

Nodyn 4

Bydd angen hawl categori D arnoch i yrru bws cymalog (er enghraifft 'bendibus').

Nodyn 5

Os wnaethoch basio'ch prawf ar gyfer categori B neu B awtomatig cyn 1 Ionawr 1997, bydd eich trwydded eisoes yn dangos hawliau C1,C1E (8.25 tunnell), D1 a D1E (ar gyfer hurio nac am dâl).

Nodyn 6

Mae eithriad yn bodoli ar gyfer y deiliaid categori B i yrru beiciau tair olwyn modur mawr yng nghategori A ar yr amod eu bod dros 21 oed.

Sut y bydd cerbydau yn cael eu dosbarthu?

Ni allwn roi cyngor cyfreithiol ar sut y bydd cerbydau'n cael eu dosbarthu ar gyfer dibenion trwyddedu gyrwyr.

Mae'n bosib y gall Adran Safonau Cerbydau Rhyngwladol yr Adran dros Drafnidiaeth eich cynorthwyo i benderfynu os yw cerbyd yn dryc gwaith, yn gerbyd modur amaethyddol, yn dractor diwydiannol neu'n offer peirianwaith, ond i ddibenion sut yr adeiladwyd ef a'r defnydd ohono yn unig.
Dylech gael cyngor cyfreithiol annibynnol os bydd angen.

Os bydd gennych unrhyw gwestiynau

Ffoniwch ein canolfan gyswllt ar 0300 790 6801 neu 0300 790 6819 am y llinell uniongyrchol Gymraeg. Mae'r llinellau ar agor rhwng 8am a 7pm o ddydd Llun i ddydd Gwener, a rhwng 8am a 2pm ar ddydd Sadwrn.

Os ydych yn newid eich enw, cyfeiriad neu gerbyd, dywedwch wrthym ar unwaith. Os na wnewch hynny gallech gael dirwy o £1000. Am ragor o wybodaeth ewch i www.gov.uk/tell-dvla-changed-address

Am wybodaeth ar newid eich enw neu ryw ewch i www.gov.uk/change-name-driving-licence

Prynu cerbyd?

Nid yw'r dreth yn drosglwyddadwy mwyach felly rhaid i chi ei drethu cyn i chi ei ddefnyddio.

www.gov.uk/vehicletaxrules